

„TELEIA” KIADVÁNYOK
IV. FÜZET

Az állam és társadalom feladatai a nemi beteg- ségekkel szemben

Írta: JUBA ADOLF dr.
EGYETEMI MAGÁNTANÁR, SKOLAORVOS

1921

Kiadja A „TELEIAI” Egyesület A Nemi Betegségek Ellen
(Budapest. V. Lipót-körút 30.)

PFEIFER FERDINÁND (ZEIDLER TESTVÉREK)
Nemzeti Könyvkereskedésének bízornársye. IV., Kossuth Lajos u. 7.

BEVEZETÉS.

Akinek Csonka-Magyarország nem kell — és melyik magyar nem mondja ki szégyenteljesen ezt a címet? —, annak hazafias kötelessége mindent, elkövetni, hogy Szent István koronája ismét régi fényében ragyogjon. Ennek alapja a mentől nagyobb számú és mentől egészségesebb nemzet. A világháború eléggé megmutatta, mily kevésbé bizhatunk a kötött szerződésekben és a jó szomszédokban, mennyire fontos a saját erőnket a legnagyobb mértékben fokozni. Arra kell tehát törekednünk, hogy mentől számosabban és mentől egészségesebbek legyünk. A nagy szám kényszeríteni fog a térfoglalásra, az egészség pedig erőt ad hozzá. Nem mondható véletlennek az a szomorú tény, amely a háború előtti két utolsó népszámlálásból kiderült: Magyarországnak legkisebb volt a szaporodása a környező államokhoz képest — egyesegyedül Ausztria maradt mögötte. Azt szétszakították, hazánkat pedig megcsonkították.

Ez okból a küzdelmet az egészség mellett és a betegségek elien minden téren fel kell vennünk; első sorban a fertőző betegségek ellen és ezek között különösen a népeket pusztító gümőkór és a népeket sorvasztó fertőző nemi bajok ellen.

Utóbbiak közül az oly általános *kankó* ritkán rövidíti meg az életet, de rendkívül gyakran oka a magtalan vagy egy-gyermekes házasságoknak; vagy

úgy, hogy a férfi mindkétoldali mellékheregyulladás következményeképen — aminek azonban nem kell mindenkor bekövetkeznie — elveszti nemzőképességét, vagy úgy, hogy a bajából teljesen ki nem épült férfi megfertőzi fiatal feleségét, annak hosszú évekig tartó betegségét okozza, amely fenti szomorú következményekkel jár.

A kankó következtében elmaradt szülések száma nem is oly csekély. Németországra nézve a szerzők évi 200,000-re tették, minálunk *Nékám* tanár számításai szerint a háború előtt körülbelül 96,000-re lehetett tenni évente. Ha Csonka-Magyarországra nézve ezen számot 50,000-re, 10 év alatt 500,000 re tesszük, elképzelhetjük, hogy a népek versenyében ezen hiány mit jelent.

A másik fertőző nemi betegség: *a vérbaj, a szifilis* még sokkal borzasztóbb. A góthai életbiztosító társaság 45 év alatt gyűjtött adatai szerint a benne megbetegedettek életét átlag 6 évvel rövidíti meg. Azóta az orvosok betekintése ezen betegség lényegébe, az okozó *spirochaeta paliida* és a *Wassermann-féle* vérvizsgálat felfedezése óta sokkal mélyebb. Ma tudjuk, hogy minden hátgerincsvadás, az agylágyulás, sok szív- és éibetegség stb. egyenesen a szifilisnek következménye. De a szifilis, mint az utódokra átöröklődő betegség, ezeknek az életét is megrövidíti, ellentállóképességüket meggyöngíti, mindenféle betegségekkel fenyegeti.

Magyarországon ezen betegségek nagyobb számban fordulnak elő, mint egyebütt. *Töply* tábornoknak adatai szerint már a békében is a magyarországi hadtestek legénységének 7.97-28.2%-a volt nemi beteg, míg Ausztriában 3.25-8.33%. Ezért a különböző nemzetiségek korai nemi érése okolható, amely a nemi élet korai megkezdésére késztet, aztán a kisebb-foku szellemi és erkölcsi műveltség, amely kevesebb akadályt gördít a nemi kielégítés elleni küzdelemben.

A küzdelem szükségességében nézeteltérés nem lehet, egyesegyedül a módját illetőleg, aminek nagyjában kétféle lehetősége van. Az egyik egyszerűbb,

látszólag rövidebb, gyorsabb és sikeresebb: a *parancsoló* eljárás, amely büntetőtörvényekkel, rendőri intézkedésekkel akarja az eredményt kikényszeríteni. A másik bonyolultabb, körülményesebb, látszólag hosszadalmasabb, lassúbb, kezdetben csak csekély, de egyre fokozódó eredményekkel biztató eljárás, amely a *kultúra* fegyvereivel az egyének erkölcsi és szellemi felelősségérzését felébreszti ezen betegségekkel szemben.

A küzdelem első módja a rendőrállamé, míg a második a kulturállamé, a társadalommal együttesen. Lássuk a küzdelem módjait közelebbről és bíráljuk meg, mennyire hatékonyak, célhozvezetők. Tanulmányunkból levonjuk a következtetést, mennyire kell az elsőket még használni, mily irányba kell a második küzdelmi eljárást terelni.

A) A küzdelem a kényszereszközökkel.

Ezek között az első helyet foglalja el, egyúttal a legrégebb: a sisyphusi küzdelem a *prostitúció* ellen. Bátran mondható sisyphusinak, mert a prostitúció ellen sem a középkor barbár eljárásaival, sem a mostani kor emberesebb bánásmódjával nem sikerült lényegesebb eredményeket elérni. A prostituáltak nagyobb jó része, a titkos prostitúció, a legkárosabb, kisklik az erkölcsrendőrség hálói közül.

A küzdelem a prostitúció ellen jelenleg — orvosi-
lag szólva — tüneti kezelés és nem törekszik a baj lényege ellen. Persze éppúgy, mint a betegségek tüneti kezelését, úgy a prostitúció ellen sem szabad a küzdelem ezen módját elejteni, de nem szabad — mint az eredmények is bizonyítják — tőle gyökeres eredményt várni.

A nem egy szakorvos által hangoztatott kívánság: a nemi bajokban szenvedők *kötelező bejelentése* az orvos által és a *kényszergyógyítás* az északi államokban már életbelépett, tapasztalataikra tehát jogosan kíváncsiak lehetünk. Egyelőre felette komoly aggályokat táplálunk velük szemben annál is inkább, mert a sokkalta veszedelmesebb gümőkórnál sem

lett elrendelve, csak részben, a nyílt gümőkór eseteiben, és ezeknél is minden eredmény nélkül, mert senki sem tartja be. A nemi bajok kötelező bejelentését egynémely orvos nem teljesítené, mint azt a heveny fertőző bajoknál is látjuk és ha az eltitkolás kiderül, más betegség diagnózisát hozzák fel mentésül. Ezen jóhiszemű mentség még inkább állhatna fenn a sokak által nem teljesen ismert szifilis-betegséggel szemben. Ha pedig az orvosi kar ezen intézkedést szigorúan végrehajtaná, akkor a betegek nagy kárára a *kuruzslók* malmára hajtaná a vizet.

A kötelező bejelentéssel kapcsolatos kényszer-gyógyítással sem áll másképpen a dolog. A betegek egy jó része merő tudatlanságból nem gyógyíttatja magát, sokszor még művelt beteggel is nehéz megértetni, mennyire szükséges a kankó idült szakának a gyógyíttása. Még nehezebb a szifilisnek több éven át folytatandó beható kezelését elfogadtatni, amikor az illető önmagán semmiféle kóros jelenséget nem vesz észre, semmije sem fáj. Akárhány az orvosokat nyíltan vagy magában a felesleges kezelés, pénzkicsikarás vádjával illeti, aminek alaptalanságáról pedig azonnaLmeggyőződik, ha ingyenes rendelésre megy és ott ugyanazt hallja. A betegek egy másik része anyagi eszközök hiányában vonakodik a gyógyíttatástól, amin csakis a *nyilvános ingyenes rendelesekkel* lehet segíteni. Maradnak a hanyagok, a könnyelműek, akik az orvos intő szavát, a tudomány komoly követeléseit semmibe sem veszik; de éppen ezeknek a kiderítése, a követése jár a legnagyobb nehézségekkel. Míg az illetőt adminisztratív utón meglalálják, sokszor már a hetedik várost járja és sokakat megfertőzött.

A kényszerkezelésnek megvan azonban a jogsultsága oly betegeknél, akik valamiképpen a hatóság kezeügyébe kerültek, különösen ha tömegesen együttélve a társaik egészségét komolyan veszélyeztetik. Ilyenek elsősorban a katonák, a prostitúció tagjai heveny bajok esetében, a fegyházakban, fogházakban elhelyezettek, sőt még a zárt intézetekbe (pl.

internátusokba) tartozók is. De kérdés az utolsó kategóriánál, hogy a kár a haszonnál nem nagyobb-e, viszont azonban erkölcsi kötelessége a hatóságoknak ilyen egyéneknél a kényszergyógyítás eszközéhez is fordulni.

Az Eszakamerikai Egyesült-Államok többjében nem csupán a szifilis, de főképp a gümőkór és egyéb átörökölhető bajok megelőzése végett a *kötelező orvosi vizsgálatot* rendelték el a *házasság megkötése előtt*. Az orvosi kar ezen rendelkezést rendkívüli rokonszenvvel fogadja, mert nap nap után látja a tömérdek szerencsétlenséget, amiket az egyik fél által a házasságba hozott betegségek következtében úgy a másik házastárs, mint az utódok elszenvedhetnek.

A vizsgálat a nemi betegségek szempontjából nem könnyű, hozzá még körülményes, de lehetséges, mint a dajkaválasztás bizonyítja. Alapos vizsgálattal, amely a dajka gyermekére is kiterjeszkedik, a vér Wassermann-reakciójával határozott véleményt mondhat az orvos és így megvan a megbízható vizsgálat lehetősége házasulandókkal szemben is.

De felmerül a nagy kérdés, hogy a mi viszonyaink lehetővé tennék-e a nőknek, és pedig minden nőnek a beható orvosi megvizsgálását, ami nélkül orvos határozott véleményt mondani nem mer. Egyedül a Wassermann-reakcióban bizni nem szabad. Aztán számos egyén, aki vadházasságban él, egyszerűen kimarad a vizsgálataitul és ezeknek a számát éppen azok szaporítanák nagy arányban, akiket a kötelező orvosi vizsgálat a házasságtól eltiltana.

Az alapján helyes rendelkezés nézetünk szerint még a jövő zenéje és már nagy haladást jelentene, *ha minden házasulandó önként vagy a család kívánságára vetné magát alá ezen vizsgálatnak. Felette kívánatos volna, hogy ezen vizsgálat fontosságára az anyakönyvvezetők figyelmeztessék a náluk jelentkezőket.* Ilykép az orvos véleménye egy újabb mozzanatként szerepelne a házasság megkötésekor

és nagy kérdés, vajjon az anyagi kérdések, a szerelem mellett az orvos intő szava meghallgatásra talál-e. Hiába, a szerelem vak és nem néz a jövőbe.

Végül a *büntetőtörvénykönyvnek* is vannak *rendelkezései*, amelyek az oly egyénekre alkalmazhatók, akik mások *egészségét, testi épségét* megrontják, megkárosítják. Az orvos szemében nincsen semmi különbség azon egyén között, aki embertársát megtámadja, megsebz, megöli, és azon egyén között, aki valamely fertőző betegsége tudatában embertársát megfertőzi, betegségbe dönti, sőt halálát előidéz.

De ezen rendelkezések végrehajtása rendkívül nehéz és jó időre nincs is kilátás arra, hogy a bíróság hatékony működését ezen irányban megindítani lehessen. A bizonyítás ilyen esetekben rendkívül nehéz, főképp a házassági köteléken kívül állóknál. Ha kétségtelen is, hogy ez a férfi nemibajos és hogy élt egy másik nővel, aki szintén nemibajos lett, hol a bizonyíték, hogy a nő éppen ettől a férfitől kapta meg a betegségét? A házaséletben talán könnyebb lenne a bizonyítás, de — mint a válópörök szennyje bizonyítja — az ily szomorú esetek felkavarása nem kívánatos. A szeméremzés megvédése végett a büntetőtörvénykönyv csak a szenvedő fél kívánságára engedi meg a büntetőjogi üldözést és ezen lehetőség igénybevételét azok kerülnek legjobban, akiket a betegség legjobban sújt. *Nagyon hasznos volna, ha a jogászok megtalálnák a megfelelő diszkrét módját az ily szomorú esetek üldözésének.*

A törvényes rendelkezéseket éppen azért nem szabad elvetni, sőt ki kellene terjeszteni mindazokra, akik könnyelmű eljárásukkal más egyének egészségét veszélyeztetni képesek. E rendelkezések ismertetése mentől szélesebb körben, nem csupán azért, hogy a tudatlansággal való védekezés megszűnjön, hanem az *erkölcsi felfogás mélyítése, a felelősség érzésének fokozása* végett felette is kívánatos.

Minekutána tárgyaltuk a szóba jöhető kényszerrendelkezésektől a jelenben és a jövőben várható

hasznot és kimutattuk azoknak aránylag csekély eredményességét a nagy munkával szemben, amit kifejtteni kellene, térjünk át fejtegetéseink második részére, amelyben a felvilágosítás, a kultúra, a *nevelés* szerepét óhajtjuk ismertetni.

B) A küzdelem a kultúra fegyvereivel.

Sikeres küzdelmet nem kezdhetünk és nem folytathatunk, ha nem ismerjük a nemi bajok terjedésének módját. A terjedésük a népek szokásai szerint lényegesen mások. Így Oroszországban felette nagy százalékot (52%) tesz ki a nemi érintkezés nélkül szerzett vérbaj a csókolódzás általánosan bevett szokása folytán.

A vérbaj terjedése nemi érintkezés nélkül még sok más módon lehetséges, így például a borbély eszközei révén és azért célszerű általánosítani az angolok eljárását, akiknél minden férfi maga végzi a borotválkozást. Az orvos és fogorvos eszközei is terjeszthetnék e bajt, ha vérükké nem vált volna az abszolút tisztaság.

Számos iparban felette könnyen terjed a szifilis. A kárpilosok pl. a szájba veszik a szögeket és a nem használtakat a többi közé visszadobják anélkül, hogy ezeket fertőtlenítenék. Az üvegfúvók vascsövei szájról szájra járnak anélkül, hogy a fertőtlenítésre gondolnának. Az ilyen lehetőségekkel az iparigiéné tartozik foglalkozni.

Érthető, hogy a kávéházak, vendéglők evőeszközei és poharai szintén terjeszthetik a bajt. Szerecsére a szifilis baktériumai igen rövid életűek; ennek és nem a tisztaságnak, mely e helyeken felette hiányos, köszönhető, hogy nem gyakoribbak az ily fertőzések. Szivarcsutkák, cigarettavégek is közvetíthetik e betegséget.

Általában *társadalmi szokássá, szigorú törvényvé kell emelni*, amelynek áthágásáért az illető a műveletlen jelzést méltán megérdemli, *hogy minden testi érintkezést* (még a kézfogást is) *a mini-*

mumra leszorítsunk, semmit se használjunk, amit már más használt (poharából ne igyunk, szájában volt szivart, cigarettát ne szívjunk stb.).

A szifilis azonban nálunk túlnyomóan, a kankó pedig mindenütt majdnem kivétel nélkül a nemi érintkezés útján terjed. Orvosi tapasztalatok szerint a házasságon kívüli nemi érintkezés a főforrás, a házasság ellenben a legjobb óvószer. Ebből a tényből következik, hogy a nemi betegségektől legjobban védve vannak tehát azok, akik a nemi életet a házassággal kezdik. Ekkép érthető és nagyon pártolando azok állásfoglalása, akik a férfitől éppoly tisztaságot követelnek, mint a nőtől. Mentől nagyobb az időköz a nemi élet megkezdése és a házasság megkötése között, mentől hosszabb időn ét kénytelen egy ifjú tisztátalan nemi életet folytatni, mentől többször és mentől több nővel szeretkezik, annál nagyobb a kilátása a fertőződésre, kankóval biztosan, szifilissel valószínűen.

Az észszerű küzdelem tehát három pontra irányul:

I. A nemi élet korai megkezdése ellen.

II. A házasságon kívüli nemi érintkezés veszélyei ellen.

III. A korai házasságkötés lehetőségére.

I. A nemi élet megkezdésének kitolása.

Fiainknál 14-15 éves korban jelentkezik a nemi inger; kezdetben gyengén, mulóan, de mind gyakrabban és hatalmasabban. Végtére oly hatalmasá válik, hogy a legnagyobb akadályok dacára kielégítésre törekszik.

A nemi inger nem egyforma; egyének, népfajok, éghajlat szerint változó.- Ismeretes az északi népek hidegebb vére, míg a déli népek korábban érnek, bujábbak. A magyar nép, épuget mint a szláv, a buja népek közé tartozik. A családok egyes gyermekei között is óriási különbségeket észlelhetni. A nők általában kevésbé érzékiek, azonban a gyenge-

tehetségűek rendkívül kevéssé tudnak ösztöneiknek ellentállani.

A nemi inger mind a két irányban befolyásolható: fokozható, de csökkenthető is. A magyar és szláv népek bujaságának okát a koraérésen kívül még a lakásviszonyokban is kell keresnünk. Amikor egy szobában nagyok és aprók, serdülők és házastársak együttélnek, akkor nem csoda, ha a nép gyermeke a nemi érintkezésben természetes életműködést lát, amelyet megkezd, mihelyest módja van rá.

Megf. leő lakásviszonyok, egy nagy szoba helyett több kisebb szoba, esetleg kamra, amely a gyermekek, különösen a serdülők különválasztását lehetővé teszi, a nemi inger túlerős és időelőtti jelentkezése meggátolásának egyik főfeltétele. Mikor fog'nak a nép házai nemcsak ezen, de egyéb higiénikus követelményeknek megfelelni? Egy kérdés, amellyel most, mikor a föld népének oly sok a pénze, behatóan kellene foglalkozni.

Fokozza a nemi ingert a túlbő táplálkozás, főkép a sok húsétkezés, a hasi szervek teltsége, a bélsar felhalmozódása, a túlsók alvás a velejáró kesői elalvással és a lustálkodás reggel. Minden nevelésnek célja legyen az ifjút annyira elfárasztani, hogy este a párnára hajtva a fejét, rögvést elaludjon és reggel, ahogy a szemét kinyitja, az ágyból kiugorjon. De sok anya dédelgeti a gyermekét és azt hiszi, jót cselekszik vele, ha reggel órákig hagyja lustálkodom, sőt az ágyban reggelizni.

A foglalkozás a rendes munkán kívül, mely esetleg sok üléssel és így a nemi szervek vérbősé- gével jár együtt, legcélszerűbben zenével, énekkel, kézügyességgel és főkép testgyakorlással történhetik. A zene és ének nemesebb irányt ad az érzelmeknek, míg a tesfgyakorlat különösen akkor fejt ki kiváló elvonó hatást, ha a friss levegőn végzik.

Sajnos, éppen a testgyakorlat végzése nehéz, az ifjúság legnagyobb részének, főkép a hidegebb év- szakokban. A nép gyermekei nyáron vannak a legnagyobb mértékben elfoglalva, míg a hosszú télen

át tétlenek. Mily szükséges volna őket a télen keresztül kellőkép foglalkoztatni. Ezen célra az *ifjúsági egyesületek* kínálkoznak, amelyekben erkölcsi, szellemi és testi kiművelődésükről lehetne minden irányban gondoskodni. Az *ifjak háza*, ahol elméleti kiképzésen kívül mindenféle kézügyességet és testgyakorlatot űzhetnének, a vasárnapi táncot járhatnák (alkohol nélkül!), volna a megvalósítandó eszmény.

A szesz a fiatalságnak egyáltalában nem való. Fokozza a nemi ingert és csökkenti az akarat ellenállóképességét, elnémítja az ész szavát. Pedig még most is látjuk, hogy számos családban kora fiatal-ságuktól kezdve adnak szeszt a gyermekeknek.

Hasonlóképp felette veszélyes az ifjúságra nézve minden olvasmány, amely a képzeletét nemi kérdésekkel felingerii, kép, színház, mozi. A korai társaságjárás, főképen a felnőttekkel való bőséges érintkezés, társalgás, mert minden igyekezet dacára a beszélgetésekből lehetetlen minden a nemi életre vonatkozó tárgyat, célzást kerülni. A tánctanulás mentől későbben kezdődik, annál nagyobb mértékben fog ingerlőleg hatni, míg a korai tanulása elveszi ingerlő jellegét, sőt a művelt leányokkal való érintkezés, finomabb viselkedésre szoktatja az ifjúságot.

Általában a józan élet, az egészségtan szabályainak megfelelő életmód a legjobban felel meg ezen szempontból is és ilyen módon sikerül az ifjúságot a korai nemi élet megkezdésének vágyától megóvni. Hogy ez jó hosszú ideig lehetséges, tapasztalatok bőségesen bizonyítják. Régebben érettségi előtt ritkán kezdett nemi életet a tanuló ifjú, sőt még régebben akárhány ifjú elérte a 20-22. életévet és az általános katonakötelezettség előtt nem egy ifjú tisztán lépett a házasság szentélyébe.

Az egészséges élet megismertetése és megszoktatása tehát minden nevelés célja legyen és ez irányban az *egészségtan kötelező tanítása* rendkívül sokat lehet. Az államnak egyik legsürgősebb feladata ez irányban gondoskodni. Nálunk a középiskolákban — örömünkre jelezhetem — e kívánalom-

nak nagyjában elég van téve. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy a nemi érettségen túl lévő ifjúság sajátlagos tanítást kíván, amely a nemi betegségek ismertetésére föltétlenül kiterjeszkedjék. 16-17 éves fiatalembernek meg kell ismerkednie az egészségét, életét a nemi érintkezés révén fenyegető veszedelmekkel és azon kell lenni, hogy a nemi ügyeit öntudatosan kezelje. Az ily *felvilágosító előadások* felette fontosak a nép ifjúságának is és a fentemített ifjúsági egyesületek feladata lenne ilyen előadások tartásáról, alkalmas előadókról gondoskodni.

A legalkalmasabb előadó mindig az orvos és a nemi étellel járó veszélyek ismertetését, a küzdelmet ellenük föltétlenül csak oryos tárgyalja, még ha az egészségtan többi fejezeteinek tárgyalását pedagógusra kellene is bízni. Pedagógus-orvosok kellene evégből, akik az anyagot kifogástalanul ismerik, akiktől az ifjúság nem fél, mert biztos, hogy az orvos a nemi bajokat egyszerűen betegségeknek tekinti és a titoktartás kötelezettsége folytán a vele szemben bizalmasan megnyilatkozó ifjú nemi baját nem tekinti súlyos erkölcsi vétségnek. Végül egyesegyedül az orvos képes észrevétlenül kellő felügyeletet gyakorolni az ifjúság nemi életére, őszinteségével ezt minden nemi tévelygéstől visszatartani, minden veszélyre bárátilag figyelmeztetni és baja gyógyíttatását feltűnés nélkül irányítani, míg teljesen be nem fejeződött.

Az előadásokkal, amiket a 16-17 éves ifjúságnak az orvos tart, bizalmas viszony fejlődik ki közte és az ifjú között. Evégből nyíltan, minden túlzás, minden szépítgetés nélkül kell a tényeket előadnia, a nemi betegségek és az önferlőzés veszélyeit megismertetnie és a módokat a fertőzés elkerülésére tárgyalnia. Különösen a nemi élet megkezdésének lehető kitolására kell figyelmeztetnie és az elcsábítás, lehetőségeire a figyelmet fölhívnia. A jobb erkölcsű Ént kell az ifjúságban felébresztenie, amely tisztában legyen azon veszélyekkel, amikkel betegsége — gondatlanul kielégítve nemi vágyát — más egyénekre, szeretettjeire hozhat. Az önálló döntés fele-

lösségteljes szerepére kell az ifjúságot nevelnie és épen azért minden ifjú tartózkodjék társát akár rábeszéléssel, akár becsapással, akár leitalá-sal a nemi életbe bevezetni. Még inkább áll ez a néhány évvel idősebb rokonokkal és hozzátartozókkal szemben.

Felette nehéz, úgyszólván lehetetlen egy ifjút a *női csábítás* ellen megoltalmazni. Ezen csábítás a családokhoz tartozó külső nőszemélyek révén elkerülhetlenné válik és sokszor a titkos prostitúcia tagjai által történik. Azzal mindenki tisztában van, hogy a dajkaválasztás a legnagyobb körültekintéssel történjen, de attól még távol állunk, hogy ugyanezen óvatossággal éljünk a családdal közvetlen érintkezésben állókkal szemben. Egy évben nem kevesebb, mint három családban akadtam vérbajos cselédre; egy helyütt menyasszony is volt. Saját magamnak is volt szakácsnőm csontgyenedéssel, amely szifilisnek bizonyult.

Minden női alkalmazottat legalább is erős bizalmatlansággal kell megfigyelni, nehogy igen szomorú meglepetések érjenek, különösen azon családoknak amelyeknek serdülő férfitagjai vannak.

A *háztartási alkalmazottak kötelező biztosítása* betegségek ellen lehetővé teszi egészségüknek feltűnésnélküli ellenőrzését, különösen pedig a nemi-bajosoknak figyelemmel kísérését, mivégből minden cseléd bejelentése alkalmával annak törzslapját kellene megnézni, föltéve, hogy a betegpénztárak ilyeneket egyáltalában vezetnek.

Amiképen a romlatlan ifjút, épúgy, sőt még fokozottabb mértékben kell védeni *a nőt*; elsősorban a hajadont, legfőképen a magábanállót, aztán minden nők aki oltalom és támasz nélkül egyedül áll a világban.

Társadalmunk a magábanálló nőt nem részesíti kellő védelemben, sok férfi egyenesen szabad prédának tekinti és ha egy ilyen elbukik, a társadalom — sajnos — nem a férfit itéli el, hanem a nőt, aki nem tudott kellőképp ellentállani.

Mindenekelőtt minden nő anyagi megélhetése volna biztosítandó; mert a nyomor, a szükség, a

szegénység nagy csábító. Evégből kivétel nélkül minden nő képzését úgy kell vezetni, hogy szükség esetén ön maga tarthassa fenn magát. Legfontosabb, legegyszerűbb, a nő természetével legjobban össze-féő, legegészségesebb a nő kiképzése a háztartásban: kivétel nélkül minden nőnek el kell sajátítania, tudnia kell mindazt, amire a háztartás és család keretében szüksége lehet. Ha más életpályát választ, akkor is ennek keretében a háztartási kiképzést föltétlenül szorgalmaznunk kell

Különösen a nép nagy tömegére fontos ez úgy a falvakban, mint a városokban és evégből ezen irányú kiképzésükről az államnak részben az ismétlőiskolában, részben az ifjúsági egyesületekben kell gondoskodnia. Egészségtan, gyermekápolás, betegek gondozása, kézimunka, háztartástan stb. felette fontosak reájuk nézve, amelyek pedig az elemi iskolákban egyáltalán nem vagy csak igen hiányosan taníthatók.

Városokban, főkép nagyvárosokban a női cselédek követelnek megfelelő gondozási. Gazdájuk nem törődik azzal, hogy a vasárnapi kimenőjüket hol és miken töltsék el. Az elbukott cseléd nem is engedi meg, de törödni kellene a jelenleginél jobban a romlatlanokkal, jobbik részükkel. *Leányotthonok*, ahol a helynelküliek ellehetnek, egészsítsék ki ezen gondozást. A titkos proslitáció lényeges kutforrását sikerülne ekkép betömnö. A facér cselédek kiaknázása szállásadóik által közismert dolog.

Legszomorúbb a gvengetehetségü leányok sorsa, akik mint cselédek kezdik meg pályájukat, de korlátoltságuknál fogva csakhamar a prostitúció karjaiba vetik magukat. A korlátolt eszűek iskoláztatásával, oktatásával nálunk alig törödnék még kevésbé azzal, hogy az életben miképen állnak helyt. Kisegítőiskolák és ezekkel kapcsolatos utógondozó bizottságok kellenek, amelyek a kisegítőiskolából távozókat továbbra is figyelemmel kísérik, vezetik, támogatják, míg lehet.

De a családoknak is többet kellene a háztartási alkalmazottakkal törödniök. Ezen nemtörödes sokban

járult a cselédség erkölcsi és egészségi megromlásához, amin okvetlen változtatni kell. Azt hisszük, a mostani válságos idő a nőcselédek nagyobb megbecsülését fogja maga után vonni annál is inkább, mert sok szegényebb család nőtagjai ezen kenyérkeresethez lesznek kénytelenek fordulni. Az ilyen leányokat a családok tagjaivá kellene emelni, úgyhogy a jelenlegi különbség, szakadék megszűnjön az úrnő és cselédleány között.

Szóval társadalmi előítéletekkel kell szembe szállani, társadalmi felfogásokat kell megmásítani. Nehéz *dolog* ugyan, de erre *föltétlenül* szükség van, ha a nemi betegségektől a női nem védtelen tagjait és így közvetve a férfínépességet megőrizni óhajtjuk.

II. Küzdelem a házasságon kívüli nemi érintkezés veszélyei ellen.

Mindenekelőtt a nemi betegségeket ismertető előadásokban figyelmeztetendő minden ifjú, aki nemi vágyainak ellentállani nem tudván, azok kielégítésére törekszik, hogy azt józan fővel, egészséges nemi szervvel, de mentől ritkábban végezze. A részletekre e helyen nem térhetünk ki, hasonlóképen nem a különböző eljárásokra, amelyek segítségével az esetleges fertőzést csirájában megfojtani lehet. (L. Teleia-kiadványok 2. és 3-ik füzetét.)

Oltóállomások szervezésével, ahol ezen fertőtlenítő eljárásokat végezhetnék olyanok is, akiknek erre lakásviszonyaik miatt alkalmuk nincsen vagy nem lehet, sok eredményt lehetne elérni. Ilyenek kellenének kaszárnyákban, nyilvános helyeken, kórházakban, rendelő-intézetekben, sőt nézetem szerint a gyógyszerházakban is lehetne ilyeneket berendezni. Franciaországban a gyógyszerházakban részesítik első segélyben azokat, akiket baleset ért; nem tekintendő-e balesetnek a fertőzés nemi betegséggel, amelynél az első segély döntő fontosságú lehet?!

Még nyomatékosabban lelkére kell kötni minden ifjúnak, hogy a nemi érintkezést követő napokban

és hetekben gondosan figyelje meg nemi szervét és a legkisebb elváltozás jelentkezésekor azonnal orvoshoz forduljon. Nem árt a kezdő jelenségeket közölni és felette fontos a kéz tisztaságának fontosságára figyelmeztetni, a szemhez nyúlást tisztátalan kézzel mindenképen kerülni. Mihelyest valami elváltozást észlel az ifjú, legtöbbször ahhoz az orvoshoz fog a legtöbb fordulni, aki a felvilágosító előadásokat tartotta, aki előtt semmikép sem fog szégyenkezni, míg a háziorvossal szemben — ha ilyen van — rendszerint tartózkodóbb, szüleitől meg éppenséggel fél. Ügyes orvos, főképp iskolaorvos, így megtudva az ifjú baját, egyéni kezeléssel rendkívül sok jót tehet neki; átsegítheti a jelen kellemetlenségein és biztosíthatja egészséges jövőjét, azonfelül hozzájárulhat a nemi bajok terjesztésének meggátlásához.

Ezen cél elérésére minden ifjúnak lelkére köti, hogy mindaddig, míg a nemi betegsége tart, semmi-estre sem szabad nemi életet élnie. Nagyon hasznos nyomatékosan hangsúlyozni, hogy azáltal, hogy baja ismeretében tudatosan érintkezik nővel, a *büntető-törvénykönyv rendelkezéseivel jöhet összeütközésbe* és tudatlanságát mentségül nem hozhatja fel. Az egyének műveltségi fokától függjön, melyik irányt: az ijesztőt, vagy pedig a lelkiismeretre, becsület-érzésre hivatkozót hangsúlyozzuk jobban.

De nemcsak a betegség kitörése után nem szabad nemileg érintkeznie, hanem minden tisztátalan nemi érintkezés után — a lappangás tartama alatt — sem szabad más nővel érintkeznie (ugyanavval igen). A kankó nemcsak akkor fertőz, amikor már folyik a geny, hanem attól a pillanattól fogva, amikor a fertőzés következményeképp bővebb nyákfolyás jelentkezik. Még inkább áll mindez a vérbajra, miért is általános szabályként kell kimondani, hogy tekintettel a kankó lappangási időszakára 8 napig, még inkább tekintettel a szifilis lappangására három hétig nem szabad más és más nővel szeretkezni.

A nemi betegségek kezdő tüneteire nemcsak a nemi bajok terjesztésének meggátlása végett, nem-

csak erkölcsi okokból kell ügyelni, hanem egyéni okból is. A nemi bajok frissében sokkal könnyebben és gyorsabban gyógyíthatók, mint ha már kifejlődtek. A kankó kifejlődését sokszor sikerül meggátolni, a kezdő szifilist pedig a fertőző csírák kimutatása által biztosan felismerhetni, ami a gyors és erélyes beavatkozást lehetővé teszi, míg régebben hónapokig, a másodlagos jelenségek fölléptéig volt kénytelen várni az orvos a diagnózis biztossága miatt. A korai orvosi kezelés a leggyorsabb gyógyulást engedi remélni és a legbiztosabban óv meg a szifilis késői betegségeitől, a mindenféle szív- és érbajoktól, az idegbetegségektől. A szifilisnek éveken át folytatandó megszakított kezelését a felvilágosító előadásokban okvetetlenül meg kell tárgyalni, nehogy a kezelőorvostól hallja először ennek szükségességét. Sőt a tanító orvosnak attól sem szabad visszariadnia, hogy a megbetegedett ifjúnál ezen folytonos gyógyíttatást szorgalmazza.

Végül minden ifjúnak nyomatékosan meg kell mondani, mindegyiknek tudnia kell, hogy a gyógykezelést mindaddig kell folytatnia, míg az orvos gyógyultnak nem mondja. Az orvosi tudomány manap biztos eljárások birtokában van, amelyek segítségével úgy a kankó, mint a szifilis megszüntét biztosan megállapíthatni. Ezen eljárásokhoz folyamodjon minden ifjú, aki a házaseset révén tiszta nemi életet megkezdeni és folytatni kíván; önként vesse magát alá ezen vizsgálatnak, ha menyasszonya családja nem is kötelezi; Írásban kérje orvosától, akire háramlik ezáltal a felelősség.

Mindezen követelményeknek azonban csak akkor felelhet meg egy ifjú, ha reá nézve a gyógyíttatás és vizsgálat lehetősége meg van adva. *Az állam feladata az orvosokat ez irányban is a lehető legjobban kiképezni*, nemkülönben arra ügyelni, hogy ilyen orvosok mindenütt, még a falusiak részére is hozzáférhetőek legyenek. Városokban a *szakorvosok* letelepítését kell biztosítani, akik a kórházak nemi-beteg-osztályát és rendelését vezessék, akik a szük-

séges vizsgálatok végzésére kellőkép felszerelve vannak. *Tevábbá a törvény ugyan biztosítja a nemi bajok kórházi kezeltetését államköltségen, de éten ingyeh gyógyíttatást a járóbetegekre nézve is lehetővé kell tenni.* Ezen járóbetegek beható kezelésével az államnak annál kevesebb költséget fog okozni a fekvőbetegek gyógyíttatása. Az állam pedig a gerinc-sorvadást és agylágyulást még nem veszi szifilisnek, holott a tudomány mai állása szerint kétségtelenül az.

III. A korai házasságkötés előmozdítása.

Veszélytelen, minden nemi betegségtől mentes nemi életet egyesegyedül a házasság, és pedig az olyan házasság biztosít, amidőn egy férfi mindig egyazon nővel éli le nemi életét. Nagyon kell tehát vigyázni mindkét félnek, hogy minden tekintetben egymáshoz illők legyenek. A háború nagy vesztesége következtében a nők száma tetemesen meghaladja a férfiakét és így a házastársak közti szokásos korkülönbség csökkenése feltétlenül be fog következni. Azért minden ifjú jól vigyázzon, jól válassza meg élete párját úgy a kor, mint egészség szempontjából. A családnak ismerete, a családtagok betegségeinek és halálókaiknak kutatása nagyon is megszívlelendő kötelesség, különösen az elme- és idegbajok, nemkülömben a tüdőbaj tekintetében jó bizonyosságot szerezni. Hogy a férfi, aki tisztátalan nemi életet élt, aki nemi bajokon ment keresztül, a helyreállított egészségének kétségbevonhatatlan bizonyíékát szerezze meg, már fentebb említettük.

A nemi bajok terjedésének meggátlása végett legelőnyösebb *a korai házasság*; mentől fiatalabbak a házasfelek, annál könnyebben törődnek, simulnak egymáshoz és forrnak össze égy testté-lélekké. A gyermekek annál fejlettebbek, ha az életerő teljében lévő szülők magzatai és nagyobb a kilátás a felnevelésükre. A gyermekek felnevelésének nagy és fárasztó munkáját a fiatal, erőteljes kor jobban és alaposabban tudja elvégezni.

Mindezeket minden fiatalemberrel közölni kell és meg kell értetni, hogy az ember földi létének csak akkor van célja, ha utódokról gondoskodik és ezeket felneveli. A természet szerves lényeknek, az állatoknak és növényeknek fejlődése bámulatba ejt mindé embert, aki csak egy keveset gondolkodik. Mennyivel szebb egy emberi lény fejlődése, testi és szellemi fejlődésének megnyilatkozása! Kimondhatatlan öröömök szakadatlan folyamányának kútforrása.

Az életcél megállapítása, a jövőbe való tekintés szempontjából fontos, hogy számos fiatalember egyéni vonakodását, huzódozását a korai házasságkötéssel szemben legyőzze.

Egyik „élvezni” akarja fiatal életét, a másik megijed a tárgyi nehézségektől, az elébe gördülő akadályoktól.

A fiatal élet „élvezete” alatt az elsők mit értenek? A mulatozást, a korcsmázást, a szabad nemi életet, szóval az olyan életmódot, amely teljesen a kénye-kedvétől függ, semmiféle feszélyektől zavarva nincsen. Mentől tovább tart az ilyen élet, annál biztosabban fenyegetik a nemi betegségek és a leghangosabbak azok, akiket szerzett szifilisük miatt a házasságtól visszatart az orvos parancsoló szava, akik szórakozással, mulatozással akarják bánatukat a szerzett betegség felett elfojtani. Azért mentől nagyobb valakinek a nemi ingere, mentől kevésbé tud a tisztátalan nemi érintkezés veszélyével szembeszállani, annál gyorsabban siessen a házasság biztos révébe, mielőtt késő. Evégből oly pályát válasszon, amely a korai nősülést lehetővé teszi.

A tárgyi nehézségektől nem szabad a fiatalembernek megijednie, amelyek között első helyen szerepel a feleség és család eltartásának gondja, ami szorosan összefügg a pályavégzéssel. Különösen az egyetemi tanulmányokat igénylő pályák követelnek hosszú, az élet harmadik tizedébe mélyen benyúló tanulmányokat és még hosszabbat azoktól, akik tudományos pályára szánták el magukat. A katonatisztek házassági' tilalma szempontunkból egyál-

talában nem helyeselhető. A minősítési törvény, amely a legkisebb állásokra érettségi bizonyítványt, számos esetben meg ok nélkül egyetemet, jogvégeztséget követel, a legnagyobb nehézségeket gördíti a korai házasság elé. A házasságnak kitolása ellen küzdhetni kétféle módon. Egyrészt minden fiatalember összpontosítsa minden erejét, hogy a pályájában mentől alaposabban és mentől hamarabb kiképezze magát és ne forgácsolja el erejét mindenféle melléktekintetek által, amelyek közül egyesegyedül a küzdelem a létért jogosult. Másrészt az államnak tartózkodnia kell a tanulmányok megnyújtásától és mindenképen arra kell törekednie, hogy az egyetemi ifjúság lehető rövid idő alatt, habár megfeszített munkával szerezhesse meg oklevelét, a minősítési törvényt pedig alapos revízió alá kell venni.

A családfenntartás gondjai nagyban függenek a két házastárs igényeitől, amelyeknek teljesítése most, vesztett háború után, felette nehéz, sokszor úgyszólván lehetetlen. Az igények megszorítása könnyebb fiatalabb korban, amikor a testi, szellemi rugékonyság még megvan, mint később. Menlől jobban ért a nő a háztartáshoz, mentől nagyobb kedve van hozzá, annál kevesebb jövedelemmel tud a család kijönni. Felette szomorú helyzetben vannak e tekintetben a hivatalnokok, különösen az állam hivatalnokai, még abban az esetben is, ha mind a két fél keres, amit csak azon esetben lehet némiképp helyeselni, ha a háztartás vezetésének gondját valamely közeli rokon nő elvállalja; fizetett egyének gondatlanok, pocskólnak, ha nem lopnak és a vámon elvész, amit a réven nyertek.

Az államnak e téren is megvannak a kötelességei. Akként kell a hivatalnokai fizetését megállapítania — ami pénzünk javulása idejében remélhetőleg meg is fog történni —, hogy ne csupán a kezdő hivatalnok fizetése legyen aránylag nagy, hanem abban a korban is, amikor családot alapítania lehet és tud és kellene, szintén megfelelő legyen. A magyar állam az első volt Európában, amely a

gyermekük után neveltetési pótlékot adott; eleinte csak háromig, de a háború alatt és óta minden egyes gyermek után. Az államnak érdeke levén a mentől több gyermek, ezen pótlékot valamikép a gyermekek növekedő számával és korával arányban kellene hozni. Egy-két gyermek után csak kevés legyen, de azontúl mind nagyobb arányokban növekedjen. Tizenöt éves koron túl pedig csak jó tanuló kapja. Ekkép lehetne és kellene a sokgyermekes szülők terhein könnyíteni, ha nem is az egykerendszert megszüntetni. A szomorú gazdasági helyzet megköveteli, hogy az ilyen intézkedéssel nem csupán az állam hivatalnokait, hanem a magánhivritainokokat is gyámolítsuk, sőt valamikép az összességre kiterjesszük, amit a francia állam már meg is te t. A statisztika bizonyítékai szerint a népesség számának fentartásához minden családban három gyermek kell. Ezek szerint mindenki, akinek nincsen, va;y csak 1-2 gyermeke van, a háromig hiányzó gyermekszám fentartási költségeit magára valla ni legyen köteles. Akinek nincsen gyermeke (vagy valakije, akit eltartani köteles), háromért fizet bizonyos korlól fogva bizonyos éveken át.

Egy nagy akadálya a korai házasságnak a vesztett háborúval megszűnt. A trianoni béke föltételei szerint néphadsereget fenfartanunk nem szabad. Ezáltal a katonakötelezettségről szóló törvény azon tilalma, mely a legénynek a katonakötelezettség teljesítése előtt megtiltja az egybekelést, meg fog szünni. A nép ifjúsága ezen tilalmat ugyan kijátszotta, amennyiben legény és leányzó összeálltak, vadházasságban éltek mindaddig, míg a sorszolgálat lerovása után a lakzit megtarthatták. Hogy a katonai szolgálat alatt hány legény szerzett nemi betegséget és vitte bé családjába, arról jobb nem is beszélni. Az ily vadházasság a városi életben, ámbátor a nemi bajok terjedését szintén meggátolni képes, kevésbé volt lehetséges, rendszerint lazább-múlóbb és így célját nem érte el.

A jelenlegi drágasággal összefüggő nehézségei

a családalapításnak remélhetőleg meg fognak szünni, belátható időben lehetséges lesz lakást kapni, be rendezkedni és nem kell a fiatal házasoknak valamelyik szülőjükkel együtt lakniok vagy pedig — mint Franciaországban már évtizedek előtt láttam — bútorozott hónaposszobában éveken keresztül lakniok. Az élet mindig meg fogja találni az utat és módot és el fogja hárítani a jelenlegi bércaszárnya-rendszer hátrányait. Mintaszerű a kis Belgium gondoskodása, amely mindenféle intézkedésekkel lehetővé tette a munkásházak létesítését országszerte.

A szükséges intézkedések között, — a saját lakóház utáni vágyon kívül — nem a legutolsó helyen áll az ifjúság *takarékosságra* szoktatása, óvakodásra minden fölösleges költsékezéstől, nevezetesen a szeszfogyasztás megszorítása. A mostani rossz pénzből mentől többet félretéve, később jó pénzre teszünk szert és ahogy biztosítják a leányokat hozományra, úgy célszerű a fiukat is biztosítani, hogy önállósításukra, pályafutásuk kezdetére, a házassági költségek fedezésére némi pénzkészletük legyen.

C) Az állam és a társadalom feladatainak összefoglalása.

Állami feladat az ifjúság erkölcsi, szellemi és testi nevelése az óvóköteles kortól az érettség időpontjáig, tehát körülbelül 21 éves korig. Evégből a mindennapi tankötelezettség kiterjesztés lehetőleg 14 éves korig, de mindenesetre a szigorú végrehajtása, épúgy az ismétlőiskolai kötelezettségé lehetőleg 18 éves korig (Németország) és utána az ifjúság tömörítése ifjúsági egyesületekbe 21 éves korig. Utóbbiak falvakban hamar felvirulnak, ha a vasárnapi tánc kizárólagos jogát ezen korosztályra nézve megkapják.

Elengedhetetlen követelmény az ifjúság foglalkoztatása nemesebb irányban: ének, zene, testgyakorlat mindenféle alakban legjobban képesek az ifjúság figyelmét a nemi dolgokról elvonni. Hozzá jön az

egészségtan kötelező oktatása és az egészséges életre való szoktatás. A küzdelem az alkohol, a mozi és színház stb. káros kinövéséi ellen szóval és tettel folyjon.

Az egészségtan tanításának keretébe tartozik az érettebb ifjúság nemi felvilágosítása tanítani tudó iskolaorvosok által. Az iskolaorvosi intézmény törvényes kiépítése tegye lehetővé a tanulók egészséges fejlődésének beható szemmelkísérését, ellenőrzését, betegségeinek és elváltozásainak terelését a gyógyíttatás terére.

Minden nő kiképzése a háztartás és család körüli feladatok teljesíthetésére egyúttal élelfenntartását is lehetővé teszi; ha más kereseti pályát választ is, kiképeztetése ez irányban föltétlenül szükséges. Falvakban az ifjúsági egyesületek, városokban a munkásnők és női cselédek otthonainak körébe lenne utalandó. A gyengetehetségű leányok, iskoláztatásuk után hivatalos utógondozó-bizottságok hathatós emberbaráti munkáját igénylik.

A oetegpénztárakba tartozó cselédek és egyéb női alkalmazottak gondos orvosi felügyelete, betegségeik meggyógyítása és fertőzőképes állapotuk esetében távoltartása a családoktól szintén egy nehéz, de fontos állami feladat.

Állami feladat az orvosok kiképzése és helyes elosztása, szakorvosok kiképzése és alkalmazása kórházi osztályok és rendelések vezetésére, minden vidéki központban kórházi osztályok, rendelő-intézetek, tanácsadó állomások felállítása. Mentől sűrűbb a hálózat, mentől kisebb néptömegre terjed ki hatáskörük, annál hozzáférhetőbb és látogatottabb lesz. Óvóállomások a népesebb városokban kellene, míg általában a gyógyszerárak erre berendezendők. A falvakba vándorspecialisták küldendők ki.

Legfontosabb feladata az államnak, mindenképp lehetővé tenni a korai házasságot és istápolni a sokgyermekű családokat. Evégből a falusi ifjúságnak meg kell engedni a házasságot a férfi 19 éves korától kezdve. Az egyetemi tanulmányokat lehetőleg meg rövidíteni, a minősítési törvény rendelkezéseit reví-

deálni, a katonatisztek házasságát meg nem szorítani, a hivatalnokok nősülését és családfentartó törekvését anyagilag lehetővé tenni, általában a gyermektelen és háromnál kevesebb gyermekű családok (egyének) megadóztatásával a sokgyermekű családok anyagi terhét megkönnyíteni.

A lakáskérdés megoldása szintén állami feladat. Meg volna állapítandó, hogy a falusi lakások milyen egészségügyi követelményeknek feleljenek meg. A családi és munkásházak építése városokban és gyárak közelében minden módon megkönnyítendő. A takarékosági hajlam ápolása, prémiumokkal élesztése és összekötése családi ház építésével igazi szociális tett volna.

Az állam minden törekvése meddő marad, ha a társadalom nem segíti! Az ő feladata a fiatal nemedéket és a veszélynek kitett nőket hathatósabb pártfogásban részesíteni, a nemesebb szórakozásokat mindenkép előmozdítani, a szeszfogyasztás és minden felesleges költekezés ellen küzdeni, a cselédekre több gondot fordítani, családtagokká emelni legyen a cél. A társadalom ne becézgesse a nőtleneket, hanem mindenkép korai házasságra szorítsa őket, ügyelve a házasfelek kellő korkülönbségére, terjesztve az előzetes orvosi vizsgálat hasznosságát. Ily irányban fontos szerep juthatna az előzetesen rövid tanfolyamokon kiképzett falusi lelkészeknek és tanítóknak.

A társadalom feladata végül a nemi betegségek kérdését minden téren és minden vonatkozásában napirenden tartani, a közönséget célirányosan felvilágosítani és az állam törvényes közbelépését előkészíteni és sürgetni. A különböző társulatok együttes működése a közös cél érdekében, a magyar ifjúság erkölce és egészsége érdekében alapja minden eredményes küzdelemnek. Csonka-Magyarország szebb jövőjét így fogjuk remélhetni.

FÜGGELÉK.

KIVONAT A NEMI BETEGSÉGEK ELLEN ALAKULT „TELEIA” EGYESÜLET ALAP- SZABÁLYAIBÓL.

//. Az egyesület célja és eszközei.

3. §. Az egyesület célja irodalmilag, társadalmi utón és orvosi közbenjárással a prostitúciót okozó, valamint a prostitúcióból eredő káros viszonyokon javítani és az illetékes hatóságokat ez irányban való működésükben támogatni.

4. §. E cél elérésére a következő eszközök szolgálnak:

A) A mindinkább terjedő erkölcsrontó iratok lehető kiszorításával, ismeretterjesztő és szórakoztató, különösen az alsó társadalmi rétegeknek szánt oly művek terjesztése, melyek tárgyát az erkölcstelen élet veszélyeinek fejtegetése képezi.

B) Figyelemmel kísérendők mindama körülmények, melyek a prostitúcióval szoros összefüggésben állanak, így a vadházasságok, a nők mai társadalmi helyzete, a bukott nők sorsa, a nemi megbetegedések és az ezek okozta nyomorékok által a társadalomnak és az államnak okozott anyagi károk, a bujakór (nemi betegségek) befolyása a népesedési mozgalomra stb. és e kérdéseknek az egyesületben történt megvitatása után akár irodalmi, akár társadalmi utón, de mindig a feltűnés kikerülésével a káros tényezők megszüntetése kísérlendő meg.

C) Tekintve, hogy bujakóros megbetegedésnek közvetve vagy közvetlenül minden ember ki van téve és hogy egy ilyen ember gyógyításával esetleg százakat menthetünk meg a megbetegedéstől, az egyesület az ily betegek meggyógyítására törekszik. Ennek eszközéül szolgálnak:

D) Egy kórház létesítése oly nemi betegek részére, kik a betegségnek önhibájukon kívül lettek áldozataivá, csak másod-sorban könnyelmű életet folytatott egyének, de nem hivatásos kéj nők számára.

b) A kórház létrejöttéig egy, esetleg több rendelőintézet létesítése fennjáró nemi betegek részére stb.

c) Úgy a kórházban, mint a rendelőintézetekben a betegek lehetőleg ingyen gyógyszereket kapnak és fevilágosítottak a ragályozás terjedésének veszélyéről. Erkölcsi útbaigazításban részesülnek stb.

III A tagok jogai és kötelezettségei. (Kivonat.)

6. §. A tagok lehetnek:

a) *rendesek*, kik magukat évenkénti 40 K tagsági díj befizetésére kötelezik. A kötelezettség időtartama 3 esztendő, mely — ha a tag ez idő lejárta előtt 1 évvel kilépési szándékát be nem jelentette — automaticamente mindig újabb 3 évvel hosszabbodik meg;

b) *alapítók*, kik egyszer és mindenkorra 500 koronát fizetnek be az egyesület pénztárába. Ezen összeg két részletben törleszthető;

c) *örökösök*, kik az egyesület vagyonát legalább 1000 koronával gyarapítják, mely összeget 5 évi egyenlő részletekben is befizethetik;

d) *ágy alapítók*, kik a létesítendő kórház céljaira legalább 10,000 koronát adományoznak és ezt legfeljebb öt egyenlő évi részletben befizetik.

Az ágyalapítók nevei a kórház rgyait megörökíttetnek.

A „TELEIA” EGYESÜLET VEZETŐSÉGE.

Elnök: *Báró Szerényi József* v. b. t. t., ny. miniszter,
nemzetgyűlési képviselő.

Társelnökök: *Csupor József* székesfőv. tanácsos.

Dr. Eber Antal udv. tan., vezérigazgató.

Dr. Giesswein Sándor prelátus-kanonok,
nemzetgyűlési képviselő.

Báró Perényi Zsigmond v. b. t. t., nyűg.
miniszter.

Alelnökök: *Dr. Farkasházy Hugó*, *dr. Körmöczy Zoltán*.

Ügyvezető elnök: *Gegus Dániel* rendőrfőtanácsos.

Főtitkár: *Dr. Emödi Aladár* kórh. főorvos.

Az egyesületről stb. felvilágosítást ad a főtitkár,
dr. Emödi Aladár főorvos Budapest, V. ker., Lipót-körút
17. szám, 1. emelet. Telefon 132-14.

A „TELEIA” egyesület nyilvános ingyenes rendelő-
intézete V., Lipót-körút 30. sz. I. emelet alatt található.